

Pruszyńska, Agnieszka

Sylwetki lekarzy w biografistyce polonijnej

Medycyna Nowożytna 8/1, 179-204

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ARCHIWÓW I BIBLIOTEK

Agnieszka Pruszyńska

Sylwetki lekarzy w biografistyce polonijnej

...aby Polonię poznać w całej jej rozciągłości, nie we własnym jedynie jej obrębie, ale po obcych też krajach po całej kuli ziemskiej szukać wypada, nie zaniedbując wspomnień zasług, jakie, gdzie, w jakim wieku położyli.

Joachim Lelewel

Utworzony w 1995 roku we Francji Zakład Biografistyki Polonijnej przy Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie (PUNO) może się poszczycić znaczącym dorobkiem. Plon jego działalności wydawniczej wypełnia lukę, jaka powstała od 1837 roku, kiedy to w Paryżu Adolf Krosnowski (1794–1875) opublikował *L'Almanach historique ou souvenir de l'emigration polonaise* – pracę dającą początek biografistyce emigracyjnej zwanej później polonijną.

1. Wydawnictwa biograficzne zagraniczne i krajowe po II wojnie światowej

Ze znaczenia biografistyki najwcześniej zdano sobie sprawę w środowiskach emigracyjnych. Jeszcze podczas wojny w Londynie gromadzono materiały dokumentacyjne, takie jak spisy poległych oraz noty biograficzne dotyczące dowódców i generałów. W No-

wym Jorku w 1943 roku ukazała się trzecia edycja *Who's Who in Polish America* zawierająca 1600 haseł osobowych. Po wojnie nad słownikiem biograficznym Polaków w świecie pracował Stanisław Lam – w latach 1945–1965 kierownik paryskiej Księgarni Polskiej. Zgromadzone przez niego ankiety (około 450) znajdują się w Bibliotece Polskiej w Paryżu (Archiwum 1244–1268). W 1962 r. Lech Paszkowski wydał swoją pracę *Polacy w Australii i Oceanii* w Londynie (wersja angielskojęzyczna - Sydney 1987). Dwutomowa praca zbiorowa, spełniająca kryteria słownika biograficznego *Sylwetki polskie w Ameryce Łacińskiej w XIX i XX wieku*, pod red. Edmunda Urbańskiego ukazała się w Nowym Jorku w 1991 roku. Kryteria słownika spełna również praca Tadeusza Nowakowskiego *My z Polski* (Sztokholm 1997) zawierająca 400 not biograficznych Polaków współcześnie zamieszkałych w Szwecji.

Od wielu lat za granicą i w kraju ukazują się prace traktujące emigrację jako zbiorowość polonijną. Całe grupy osób, stowarzyszenia i organizacje są przedmiotem takich opracowań, jak: *Poles of Chicago 1837–1937* (1937), *Poles in Michigan* (1953) czy autorstwa M. Kuli *Polonia Brazylijska* (1981). Jednak, tak jak niezbędne dla studiów historycznych jest spojrzenie na dzieje narodu, warstwy społecznej czy grupy również i przez pryzmat historii jednostek, tak i dla pełnego poznania polskiego wychodźstwa i emigracji współczesnej – jego struktury społecznej i zawodowej – konieczne jest prześledzenie losów poszczególnych osób.

Praca nad odtwarzaniem biografii polskich emigrantów, prowadzona w kraju, była i jest utrudniona przede wszystkim ze względu na brak źródeł. Emigranci zostawiali po sobie nieliczne źródła pisane. Nieliczne są również zespoły i kolekcje dokumentów, które mogłyby spełniać podstawowe funkcje informacyjne. Jednak mimo barier źródłowych, w 1935 roku w Warszawie ukazał się *Mały słownik pionierów polskich kolonialnych i morskich* Stanisława Zielińskiego, a w 1939 roku też w Warszawie – pierwszy tom słownika biograficznego *Polska i Polacy w cywilizacjach świata*, pod red. Władysława Pobóg-Malinowskiego.

Zapotrzebowanie społeczne oraz impuls od środowisk polonijnych, zwłaszcza od osób publicznych, o których wzmianki biograficzne w kraju kończyły się stwierdzeniem: „od II wojny światowej na emigracji”, doprowadziły pod koniec lat 70. do zainteresowania się w kraju biografistyką emigracyjną. Początkowo przedmiotem badań stały się elity – politycy, wojskowi, potem przyszła kolej na osoby nie zawsze wyrastające ponad przeciętność. Specyfika biografistyki polonijnej polega bowiem na tym, że jej karty wypełniają w niemalym stopniu postaci, które nie

mają szansę na znalezienie się w biografistyce ogólnonarodowej. Inne są bowiem proporcje i zasady tworzenia panteonu narodowego w kraju i na emigracji. Dobór nazwisk do biografii emigracyjnych jest zbliżony do słowników regionalnych. Są to często osoby, które w swoim życiorysie nie miały osiągnąć na miarę potrzeb całego państwa, narodu czy struktur politycznych, ale których dokonania były ważne w skali danej lokalnej społeczności, niezbędne dla jej egzystencji i rozwoju cywilizacyjnego, politycznego i materialnego.

Kolejną publikacją wydaną w kraju jest praca z 1981 roku, która ukazała się pod patronatem Zakładu Badań Polonijnych PAN w Poznaniu: *Polacy w historii i kulturze krajów Europy Zachodniej. Słownik biograficzny*, pod red. K. Kwaśniewskiego i L. Trzeciakowskiego. Nie jest to jednak słownik emigracji *sensu stricte*, ponieważ zamieszcza również biogramy Polaków, którzy zyskali uznanie w oczach państw europejskich nie opuszczając kraju. Po 1989 roku, kiedy zniknęły ograniczenia polityczne, w tym samym Zakładzie noszącym obecnie nazwę Zakładu Badań Narodowościowych PAN, podjęto pracę nad *Encyklopedią emigracji polskiej i Polonii*, pod red. Kazimierza Dopierały. Praca zbiorowa, oprócz waloru naukowego i użytkowo-informacyjnego, ma w założeniu integrować środowiska naukowe zajmujące się problemami emigracji w kraju i poza nim oraz Polonię i rzeszę polskich emigrantów. Encyklopedia obejmuje terytorialnie cały świat od pojawienia się zjawiska emigracji do chwili obecnej. Złożą się na nią hasła przeglądowe, biograficzne, geograficzne, terminologiczne i dotyczące instytucji. 160 autorów haseł odrzuciło formułę skróconego zapisu i zastosowało zasadę pisania artykułów o charakterze encyklopedycznym z podaniem źródeł archiwalnych i literatury. Wynikiem będzie sześć tomów drukowanych oraz wersja na CD ROM w końcu 2001 roku. Sylwetki polskich pisarzy emigracyjnych przedstawia *Mały słownik pisarzy polskich na obczyźnie 1939–1980* (Warszawa 1992), pod red. Bolesława Klimaszewskiego, który pracuje obecnie nad biogramami Polaków – twórców kultury w Ameryce Północnej i Kanadzie (około 5 tys. haseł).

2. Prace Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO

Mimo opracowań już opublikowanych i tych, które znajdują się w fazie realizacji ciągle jeszcze w badaniach nad emigracją odczuwalny jest brak fundamentalnego słownika polskiej diaspory. Wydania takiego dzieła: *Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata* podjęli się Agata i Zbigniew Judyccy.

Agata Żmudzińska-Judycka, filolog romański, dziennikarka po studiach we Wrocławiu i Paryżu jest prezesem towarzystwa Les Amis du Dictionnaire Biographique Illustré de la Polonia powstałego w Paryżu w 1993 roku i założycielką warszawskiej Fundacji Biografistyki Polonijnej. Profesor Zbigniew Judycki, dziennikarz po studiach w kraju (prawo i zarządzanie, ekonomia, etnografia), autor kilku prac m.in.: *Polonia świata* (1984) i *Armorial polonais* (1988), od wielu lat związany z Polskim Uniwersytetem na Obczyźnie, od 1995 roku jest założycielem i dyrektorem Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO w podparyskiej miejscowości Maisons Alfort.

Pierwszą inicjatywą podjętą przez Z. Judyckiego jest edycja czasopisma „Kwartalnik Biograficzny Polonii. Polacy w świecie”. Wydawany od 1992 roku kwartalnik jest biuletynem informacyjnym Redakcji Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata, pełniącym rolę pomocniczą i weryfikacyjną przy kompletowaniu materiałów do Słownika. W zamierzeniu autora kwartalnik ma być: „... podstawowym zbiorem oraz bieżącym rejestrem informacji o Polakach i osobach polskiego pochodzenia żyjących poza granicami kraju, którzy swoją działalnością zapisali się w historii i kulturze świata, a jednocześnie podbudowali poczucie wartości i tradycji narodowej. Obejmuje zarówno postacie historyczne, jak i współcześnie żyjące. Prezentowane w nim będą sylwetki naukowców, inżynierów, techników, artystów, humanistów, prawników, lekarzy, przemysłowców, polityków, działaczy społecznych, wojskowych, duchownych, podróżników, sportowców, kolekcjonerów oraz tych, którzy dali się poznać jako patrioci polscy. Powstanie w ten sposób zbiór danych o światowym rezonansie polskiej myśli, twórców i pracy”. Tak sprecyzowane w pierwszym numerze kwartalnika założenia redakcja uzupełnia informacją, że dysproporcje występujące w objętości poszczególnych biogramów nie wynikają ze stosowania kryteriów wartościujących, a jedynie z dostępności danych. Wybór nazwisk dokonywany jest losowo.

Pierwsze trzy zeszyty przyniosły sylwetki osób żyjących i nieżyjących wykonujących różne zawody i pełniących różne funkcje, natomiast numer specjalny 4/1993, wydany z okazji 15-lecia pontyfikatu Jana Pawła II, zawiera kalendarium życia Ojca Świętego. Na całość składają się sylwetki kapłanów zatrudnionych w instytucjach kościelnych, profesorów uczelni katolickich i duszpasterzy polonijnych. Również tematyczny jest nr 5/1994 wydany w przeddzień obchodów rocznicy Powstania Warszawskiego, bitwy pod Monte Cassino i desantu w Normandii, pub-

ZBIGNIEW ANDRZEJ JUDYCKI

POLACY W ŚWIECIE

KWARTALNIK BIOGRAFICZNY
POLONII

ZBIGNIEW ANDRZEJ JUDYCKI

POLACY W ŚWIECIE

KWARTALNIK BIOGRAFICZNY
POLONII

10

likujący biogramy żyjących i zmarłych kombatantów 1944 roku, a także kolejnych prezydentów RP na uchodźstwie. Od numeru 6/1995 patronat nad wydawnictwem objął Zakład Biografistyki Polonijnej Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie i od tej pory kwartalnik zamieszcza głównie biogramy osób żyjących. Dane czerpie przede wszystkim z ankiety biograficznej opracowanej i rozsyłanej przez Zakład. Ankieta stała się podstawowym źródłem informacji przy opracowywaniu kolejnych zeszytów.

Zeszyty są wydawane w systemie holenderskim i zaopatrzone w indeks nazwisk opublikowanych w numerach poprzednich. Hasła osobowe, ilustrowane fotografiami portretowymi uzupełniają skróconą dokumentacją źródłową. Okładkę każdego zeszytu zdobi portret jednej z uwzględnionych w nim osób, na ogół powszechnie znanej, m.in. generałów Władysława Andersa i Michała Karaszewicz-Tokarzewskiego, Cypriana Norwida, aktorek – Poli Negri i Barbary Kwiatkowskiej-Lass. Dodatkiem specjalnym są zamieszczone na tylnej stronie okładki cytaty zaczerpnięte z wypowiedzi różnych osób na temat emigracji, m.in. Bronisława Malinowskiego: „Służyłem polskiej nauce nie mniej niż inni, tylko inaczej. I takich usług na obczyźnie wymagała ona. Polakiem zaś nigdy czuć się nie przestałem i zawsze, jeśli tego zaszła potrzeba, potrafiłem to podkreślić”.

W okresie 1992–2000 ukazało się 15 numerów kwartalnika autorstwa Z. Judyckiego zawierających 1.111 biogramów polskich emigrantów przeważnie dziewiętnastowiecznych, ale i tych najmłodszych – urodzonych w latach 70. wieku XX. W tej ogólnej liczbie mieści się 87 przedstawicieli świata medycyny – lekarzy, farmaceutów i stomatologów.

Wszystkie biogramy, po ewentualnej weryfikacji i uzupełnieniach, będą sukcesywnie zamieszczane w kolejnych tomach wspomnianego już *Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata*. W instrukcji dla autorów haseł czytamy: „Ilustrowany Słownik Biograficzny Polonii Świata zawiera artykuły oparte na wynikach badań naukowych i zaopatrzone w dokumentację bibliograficzną, informacje o biegu życia, działalności i osiągnięciach Polaków i osób polskiego pochodzenia, którzy żyjąc poza Polską, swoją działalnością zapisali się w historii, nauce i kulturze świata na przestrzeni wieków. Będą to postacie, które nie uległy wynarodowieniu a dzięki osobistym działaniom w obiektywnej ocenie, przekroczyły ramy przeciętności i zwróciły na siebie uwagę, wychodząc poza krąg ścisłego koła znajomych, przyjaciół i rodziny. Obywatelstwo, wyznanie ani znajomość języka polskiego nie są kryteriami kwalifikującymi do znalezienia się w Słowniku. ISBP zawiera także artykuły o osobach, które urodziły się i żyły na dawnych terenach polskich włączonych do terytorium Związku Sowieckiego, a ich główna działalność i osiągnięcia miały miejsce na tym terenie po 1939 roku”.

Dalej redakcja zastrzega, że dobór haseł do poszczególnych tomów Słownika, wydawanego systemem holenderskim, będzie losowy bez zastosowania jakiegokolwiek kryterium wartościującego. Początkowo Słownik będzie zawierał artykuły tylko o osobach nieżyjących. Pomyślany jest jako uzupełnienie wydawanego w kraju od 1935 roku *Polskiego Słownika Biograficznego*. W pierwszym tomie znajdują się hasła osobowe nie uwzględnione dotychczas w PSB. Przyjęto zasadę zaprezentowania postaci mniej znanych, aczkolwiek w pełni zasługujących na pamięć oraz tych, które z przyczyn politycznych zostały pominięte lub z uwagi na datę śmierci nie mogły być zamieszczone w PSB. W tomach następnych, celem uzyskania pełnego obrazu dorobku polskiej emigracji, będą również prezentowane postacie już uwzględnione w PSB.

Hasła Słownika konstruowane są według rozszerzonej instrukcji stosowanej przez redakcję PSB i *Słownika pisarzy polskich* (wydawanego przez Instytut Badań Literackich PAN). Opracowaniem zajmuje się przeszło stu pracowników nauki w kraju i za

granica oraz kilkusobowy zespół Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO. Słownik będzie wzbogacony obcojęzycznymi streszczeniami życiorysów (angielskim, francuskim, hiszpańskim i niemieckim) oraz pełną bibliografią przedmiotową i podmiotową. Edycję ubarwią ilustracje dokumentujące dorobek twórczy wielu osób np. fotografie rzeźb, obrazów czy budowli.

Do pierwszego tomu Słownika, który ukaże się w końcu 2001 roku zostało już wytypowanych około 500 postaci, a wśród nich 7 lekarzy: Otton Barbar (1881–1963), wojskowy, ojciec bułgarskiej medycyny wojskowej i higieny wojennej; Piotr Czerniewicz (1812–1881), autor brazylijskiej encyklopedii lekarskiej; Michał Kowalewski (1840–1891), profesor medycyny; Oswald Madecki (1920–1985), misjonarz świecki w Nairobi; Bolesław Markowski (1908–1990), chirurg w Anglii i Belize, oficer Marynarki Wojennej; Jadwiga Michalska-Picado (1874–1935), pierwsza kobieta-lekarz w historii Kostaryki; Wit Tarnawski (1894–1988), pisarz, krytyk literacki i propagator twórczości Josepha Conrada; Feliks Wierzbicki (1815–1860), pisarz, filozof i geolog.

Ilustrowany Słownik Biograficzny Polonii Świata zamieści również część haseł do czterech słowników biograficznych, wydanych w latach 1995–2000 przez Zakład Biografistyki Polonijnej PUNO

ZBIGNIEW ANDRZEJ JUDYCKI

POLACY W ŚWIECIE

**KWARTALNIK BIOGRAFICZNY
POLONII**

3

ZBIGNIEW ANDRZEJ JUDYCKI

POLACY W ŚWIECIE

**KWARTALNIK BIOGRAFICZNY
POLONII**

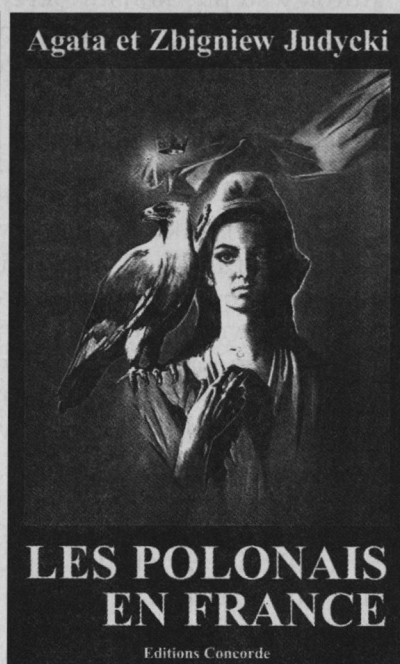
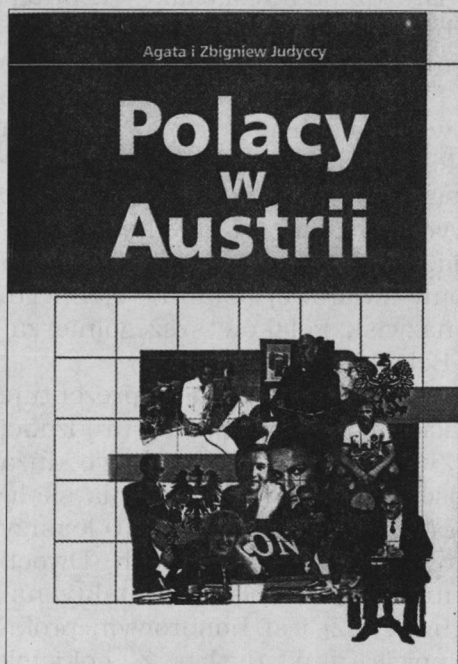
8

w cyklu „Polacy w...”. Dotychczas ukazały się dwa tomy *Poles in Great Britain*. Ze 195 zgromadzonych życiorysów żyjących i nieżyjących Polaków osiadłych czasowo lub na stałe w Wielkiej Brytanii zdecydowana większość była zamieszczona już wcześniej lub w latach następnych w kwartalniku *Polacy w świecie*. Wśród polskich generałów, prezydentów RP na obczyźnie, dziennikarzy, poetów, malarzy i architektów zostały zaprezentowane sylwetki jedynie pięciu lekarzy, w tym: gen. Feliksa Sławoj-Składkowskiego i Mirosława Vitali – elewa warszawskiej Szkoły Podchorążych Sanitarnych, światowej sławy znawcy chirurgii amputacyjnej i protezowania.

27 nazwisk lekarzy, stomatologów i farmaceutów można wyłonić spośród 493 haseł osobowych emigrantów polskich we Francji uwzględnionych w pierwszym tomie publikacji *Les Polonais en France* (Paryż 1996). Słownik wydany w języku francuskim otwiera tekst pióra Bernadetty Chirac o historycznym i współczesnym wkładzie Polaków we wszystkie dziedziny życia Francji. Autorzy Agata i Zbigniew Judyccy w przedmowie przedstawili kolejne fale polskiego uchodźstwa politycznego i zarobkowego, naszkicowali również obraz emigracji współczesnej. Całość dopełnia obszerna, licząca 327 pozycji bibliografia oraz słownik złożony z ponad stu haseł, podający informacje o wspomnianych w biogramach instytucjach, organizacjach i czasopismach emigracyjnych. Z dwóch indeksów nazwisk jeden ułożono alfabetycznie, drugi – według wykonywanych zawodów i sfer działalności.

Przeszło połowa biogramów (184) została już wcześniej opublikowana w kwartalniku *Polacy w świecie*. Ułożone zostały w dwóch częściach. Pierwsza obejmuje 340 życiorysów historycznych, w tym 22 lekarzy w większości dziewiętnastowiecznych, m.in. Seweryna i Ksawerego Gałęzowskich, Józefy Joteyko oraz Adama Raciborskiego (1809–1871), emigranta od 1832 roku, członka paryskiej Akademii Medycznej, założyciela i sekretarza Towarzystwa Lekarzy Polskich w Paryżu, odznaczonego orderem *Virtuti Militari*, Legią Honorową i siedmioma medalami za pracę naukową.

Z wcześniejszej epoki są dwaj lekarze: Jan z Radliczyc (zm. 1392) i Józef Markowski (1758–1829), obaj zmarli w Krakowie, natomiast z pięciu mieszkających obecnie we Francji dwóch już się tam urodziło i skończyło studia uwieńczone doktoratem nagrodzonym srebrnym medalem: Jan Juras, ur. 1944, rentgenolog, wiceprezes *Association Sport Médecine* i członek *Association de Médecins d'Origine Polonaise en France* oraz Tadeusz Grzesiak, ur. 1946, pediatra, prezes *Komitetu France-Pologne* w Ro-

chefort, w 1994 roku postanowieniem prezydenta RP otrzymał polskie obywatelstwo. Ich sylwetki, wraz z trzema innymi, zostały zamieszczone w drugiej części słownika, wśród 153 życiorysów przedstawicieli współczesnej Polonii francuskiej.

Trzecią pozycją tego cyklu wydawniczego jest słownik biograficzny współczesnej Polonii austriackiej *Polacy w Austrii*, który zapowiada obszerną edycję obejmującą również postacie historyczne polskiej diaspory. Zeszyt zawiera 102 hasła osobowe – przedstawicieli różnych zawodów, którzy odpowiedzieli na ankietę biograficzną Zakładu. Ze świata medycyny występuje 12 osób urodzonych między rokiem 1929 i 1958. Wszystkie ukończyły studia w Polsce i mieszkają przeważnie w Wiedniu.

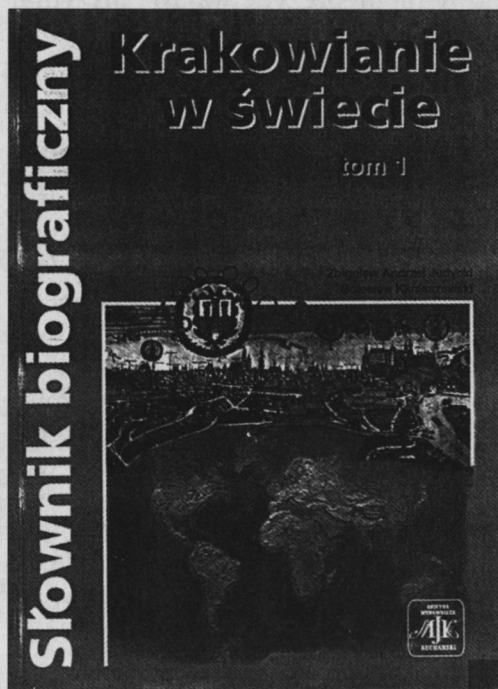
Czwarty tytuł z serii słowników biograficznych dotyczy Polaków zamieszkałych obecnie w Belgii i Wielkim Księstwie Luksemburga. Tom pierwszy *Polacy w Belgii i Luksemburgu* został wydany staraniem Zakładu Biografistyki Polonijnej i Pracowni Biografistyki Polonijnej Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach i zaprezentowany w grudniu 2000 roku podczas I Salonu Książki Polonijnej zorganizowanego w Brukseli przez Zakład Biografistyki Polonijnej i Konsulat Generalny RP w ramach promocji „Polska 2000/2001”.

Autor wstępu, konsul Jerzy Drózdź podkreśla fakt, że publikacja zbiega się z rocznicą przybycia pierwszych Polaków na ziemię belgijską oraz z jubileuszem 175-lecia uzyskania niepodległości przez Belgię. Informuje, że przybycie pierwszego Polaka do Brabancji zostało odnotowane w annałach w roku 1253 i data ta została przyjęta jako początek polskiej emigracji. Następnie autor naszkicował kolejne okresy polskiego osadnictwa będącego rezultatem kontaktów handlowych, współpracy między uniwersytetami w Krakowie i Lowanium, emigracji politycznej XIX wieku i ekonomicznej XX wieku, II wojny światowej i stanu wojennego. Wymienił również kilkanaście nazwisk Polaków szczególnie zasłużonych dla nauki i kultury Belgii.

117 życiorysów zgromadzonych za pomocą ankiety prezentuje część współczesnych przedstawicieli Polonii belgijskiej urodzonej między rokiem 1917 a 1952. Zwraca uwagę stosunkowo dużą liczbą osób duchownych oraz osób polskiego pochodzenia skoliigacowanych z miejscowymi arystokratycznymi rodami. Z 10 lekarzy sześciu ukończyło studia na uniwersytetach belgijskich. Dwóch z nich (urodzonych w Belgii) utrzymuje z Polską kontakty naukowe: Jean-Claude Lokietek (ur. 1952) jest honorowym profesorem chirurgii szpitala w Tarnowie, a Władysław Z. Łokietek (ur. 1941) koordynuje zainicjowaną przez siebie w 1992 r. współ-

pracę Uniwersytetu Katolickiego w Lowanium z Uniwersytetem Jagiellońskim. Jest też współzałożycielem Stowarzyszenia Polsko-Belgijskiego Lekarzy Ortopedów (1994). Chirurg Bohdan Mrozowski w latach 1987-1991 sprawował funkcję delegata rządu RP na uchodźstwie na kraje Beneluksu, od 1988 r. – prezesa Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Belgii.

547 haseł osobowych zawiera pierwszy tom słownika biograficznego *Krakowianie w świecie*, wydanego z okazji jubi-

leuszu „Kraków 2000” jako publikacja towarzysząca V Międzynarodowemu Sympozjum Biografistyki Polonijnej. Hasła ułożone są w dwóch częściach. Pierwsza – historyczna obejmuje biogramy osób nieżyjących, opracowane na podstawie prac bio-bibliograficznych polskich i zagranicznych (m.in. PSB) i źródeł archiwalnych. Hasła części drugiej, dotyczące osób żyjących, zostały skonstruowane przy pomocy danych zaczerpniętych ze specjalnie przygotowanej ankiety. W słowniku zamieszczono 46 biogramów lekarzy, stomatologów i farmaceutów, w tym 22 żyjących.

Bogaty dorobek wydawniczy Zakładu Biografistyki Polonijnej zamyka ostatnia pozycja 2000 roku: *Polonia. Słownik biograficzny*, której ukazaniu towarzyszyła promocja zorganizowana w warszawskim Domu Stowarzyszenia Wspólnota Polska. Tom pierwszy poświęcony jest wyłącznie Polonii współczesnej, do której skierowano 10 tys. ankiet biograficznych opracowanych przez Zakład.

Agata i Zbigniew Judyccy w tekście „Od autorów” precyzują termin „Polonia”, który według nich obejmuje mieszkających poza krajem Polaków i osoby polskiego pochodzenia dotychczas określane jako: emigracja, wychodźstwo, Polacy za granicą zachowujący poczucie tożsamości narodowej. Nie zaliczają natomiast do Polonii osób czasowo zamieszkałych za granicą np. pracowników kontraktowych, studentów czy dyplomatów. Autorzy zastrzegają, że opracowany przez nich dokument polskiej tożsamości na obczyźnie będący zbiorem danych o światowym rezonansie polonijnej myśli, twórczości i pracy jest jedynie fragmentem sygnalizującym osiągnięcia polskiej diaspory, „mikroskopijną częścią portretu Polaków na obczyźnie”. Ta „część portretu” to 827 sylwetek uczonych, artystów, pisarzy, inżynierów, polityków, duchownych, wojskowych i działaczy społecznych zamieszkujących prawie we wszystkich krajach świata. Obraz ten uzupełniają pojedynczy reprezentanci innych, mniej prestiżowych zawodów: bibliotekarka, księgowa, kuchmistrz, bokser czy hodowca koni.

Publikację wyróżnia wyszukana szata graficzna i obfitość ilustracji, bowiem poza fotografiami portretowymi wiele haseł ilustrują reprodukcje dzieł prezentowanych osób, a także fotografie okolicznościowe dokumentujące charakterystyczne momenty ich życia i działalności. Tak urozmaicone zostały biogramy trzech lekarzy: Witolda Jacyka, dermatologa z RPA – fotografią doktora wśród sudańskich lekarzy i studentów w leprozorium w Wan w 1981 roku, Wojciecha Falkowskiego, psychiatry i artysty malarza z Wielkiej Brytanii – reprodukcją obrazu „Tęsknota za Polską” z 1996 roku oraz Eugeniusza Łazowskiego, pediatry neurologa z

USA – fotografią okładki tomu wspomnień *Prywatna wojna* wyd. w 1993 roku.

Słownik *Polonia* notuje biogramy 57 lekarzy, stomatologów i farmaceutów (w tym 12 kobiet) urodzonych między rokiem 1909 (Witold Sasaki, farmaceuta z USA) a rokiem 1952 (Andrzej Pawłowski, internista z Austrii). Dwie z wymienionych lekarek mają za sobą również studia muzyczne: Irena Gołuchowska z Austrii jeszcze w 1996 roku występowała z recitalem chopinowskim, Clara Moniuszko z Francji jest profesorem fortepianu. Z 57 haseł osobowych 23 zostały opublikowane już w kwartalniku *Polacy w świecie*, a 5 zamieściły słowniki *Polacy w Austrii* i *Krakowianie w świecie*.

Do 2000 roku, kwartalnik i słowniki biograficzne Polonii opracowane w Zakładzie Biografistyki Polonijnej PUNO zamieściły biogramy 169 lekarzy, stomatologów i farmaceutów. Niektóre z nich (ponad 60) powtórzone są dwu- a nawet trzykrotnie w różnych tytułach.

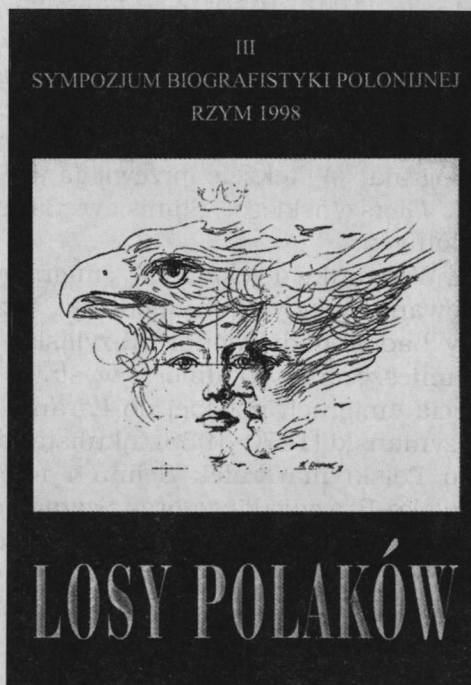
3. Międzynarodowe sympozja Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO

Inicjatywa Zakładu nie ogranicza się tylko do działalności wydawniczej. Od kilku lat organizuje on również sympozja naukowe poświęcone biografistyce polonijnej. Takie spotkania odbyły się już kolejno: w Londynie (1996 PUNO), Paryżu (1997 Stacja Naukowa PAN), Rzymie (1998 Uniwersytet św. Tomasza), Wiedniu (1999 Stacja Naukowa PAN) oraz w Krakowie (2000 Instytut Polonijny UJ). Z biegiem lat przybywa współorganizatorów – instytucji krajowych i zagranicznych oraz gości honorowych. Z każdym rokiem obserwuje się wzrost zainteresowania tematyką, a także postęp w organizacji i rozmiarach spotkań. Zgłasza się też coraz więcej referentów, w pierwszym uczestniczyło jedynie czterech. Obok mówców z Polski, Austrii, Anglii, Danii, Francji, Szwecji i Włoch głos zabierają bądź nadsyłają swoje prace autorzy z Australii, Brazylii, Kolumbii, Meksyku i Stanów Zjednoczonych oraz polscy ambasadorowie i konsulowie.

W II Sympozjum wzięło udział już siedemnastu autorów, którzy w ramach tematu *Biografie emigrantów – portret zbiorowy* przedstawili opracowania syntetyczne, takie jak: Legenda pokoleniowa Armii Krajowej, Emigracja polska w Wielkiej Brytanii oraz szczegółowe biogramy artystów, pisarzy i poetów. Wyjątkiem był monograficzny tekst profesora Uniwersytetu Coahuila w Meksyku, Romana Dąbka: „Dr Seweryn Gałęzowski (1801–1878) –

meksykański okres życia. Mity i rzeczywistość”. Autor prac o S. Gałęzowskim, publikowanych w Archiwum Historii i Filozofii Medycyny (1992 i 1994), skonfrontował źródła archiwalne francuskie i meksykańskie dotyczące pobytu lekarza w Meksyku w latach 1835–1848 i 1871–1873, ustalił kalendarium jego działalności oraz skorygował błędne opinie podawane w polskim piśmiennictwie, w tym również w PSB. Stwierdził, że: „Powielanie błędnych informacji o S. Gałęzowskim w różnych publikacjach jest zupełnie niepotrzebne i szkodliwe, bowiem powoduje ono dewaluowanie się rzeczywistego obrazu osiągnięć i pozycji jego nie tylko w nauce polskiej”. Wnioski końcowe referatu zostały sformułowane następująco: nieprawdziwe jest twierdzenie przesadnie określające udział S. Gałęzowskiego w reformowaniu szkolnictwa Medycznego w Ciudad de México i przypisujące mu zasługi wręcz niepospolite. Najbliższa prawdzie jest opinia Józefa Gałęzowskiego: „Wpłynął na przeobrażenie tej szkoły na prawdziwy fakultet medycyny”. S. Gałęzowski jedynie radami i sugestiami wywierał wpływ na przeobrażenie się Establecimiento de Ciencias Medicas w Escuela de Medicina, w latach 1837–1842, nie przebywał w Brazylii, a Meksyk odwiedził po raz drugi w latach 1871–1873; był wynalazcą i projektantem narzędzi chirurgicznych.

III Międzynarodowe Sympozjum Biografistyki Polonijnej, Rzym 1998, dedykowane było Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II z okazji 20-lecia pontyfikatu i 50-lecia uzyskania doktoratu. Referaty łączył tytuł ogólny: *Losy Polaków żyjących na obczyźnie i ich wkład w rozwój kultury i nauki krajów osiedlenia na przestrzeni wieków*. Część wygłoszonych referatów miała charakter teoretyczny, informowały o dostępności źródeł historycznych i aktualnym stanie badań, m.in. Materiały do dziejów Polonii w

zbiorach Stolicy Apostolskiej; Polacy na Wschodzie – o potrzebie badań biograficznych; Polsko-polonijny wkład w kulturę i naukę północnoamerykańską; O miejsce w biografistyce polonijnej dla byłych dowódców Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie; Sybiracy polscy lat II wojny światowej. W części biograficznej przedstawiono 30 sylwetek żyjących i nieżyjących przedstawicieli Polonii, m.in. sybiraka Bronisława Zaleskiego, Jana hr. Badeniego – powiernika Fundacji Lanckorońskich z Brzezia, Władysława Strzembosza – bibliotekarza Biblioteki Polskiej w Paryżu. Dwa opracowania poświęcone były lekarzom: Kazimierzowi Kosińskiemu i Henrykowi Gierszyńskiemu.

Życiorys Kazimierza Rogali Kosińskiego (1893 – zm. ok. r. 1970) opracował prof. Eugeniusz Kruszewski z Instytutu Polsko-Skandynawskiego w Kopenhadze na podstawie uratowanych dokumentów personalnych, listów i fotografii, które: „... były tak jak wiele innych na drodze do samounicestwienia”. Materiały te pozwoliły na istotne uzupełnienie biografii lekarza obdarzonego talentem pisarskim i poetyckim, tłumacza japońskich bajek, autora poematu dramatycznego i redaktora-korespondenta na Dalekim Wschodzie. Autorowi referatu nie udało się, niestety, ustalić roku śmierci Kosińskiego w Danii.

Życie i działalność emigracyjną we Francji Henryka Gierszyńskiego (1845–1930) przedstawił prof. Władysław Śladkowski z UMCS w Lublinie. Scharakteryzował środowisko, rodzinę i przyjaciół doktora, którego dom, w miejscowości położonej w okolicach Chartres, był „szczególną oazą polskości”. Autor zaznaczył, że ta wybitna postać polskiej emigracji ciągle czeka na swojego biografę. W tekście przewijają się postacie lekarzy z otoczenia H. Gierszyńskiego: Stanisław Barański, Bolesław Motz i Antoni Złotnicki.

Wzmianki o lekarzach emigracyjnych występują też w opracowaniu Władysława Miodunki, przy okazji uzasadniania potrzeby badań nad Polonią brazylijską. Autor wymienił 42 nazwiska zamieszczone w katalogu wystawy zorganizowanej z okazji 125-lecia emigracji polskiej do Parany. Występuje wśród nich Julian Szymański (1870–1958), okulista, działacz polonijny, po powrocie do Polski marszałek Sejmu i inicjator powstania Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego oraz Szymon Kossobudzki (1871–1934), ordynator szpitala w Paranie, profesor uniwersytetu, organizator i prezes Centralnego Związku Polaków w Brazylii, założyciel i redaktor pism polonijnych. Lekarze ci współpracowali na niwie polskiego szkolnictwa w Brazylii.

Motywytem przewodnim IV Międzynarodowego Sympozjum Biografistyki Polonijnej były „Losy Polek żyjących na obczyźnie i ich wkład w kulturę i naukę świata. Historia i współczesność”. Rozległość zaproponowanego przez organizatorów obszaru badań znalazła odzwierciedlenie w 51 opracowaniach, które charakteryzowały całe środowiska, jak również prezentowały sylwetki kobiet. Autorzy poświęcili uwagę udziałowi Polek w życiu kulturalnym poszczególnych krajów w różnych epokach, działalności patriotycznej, charytatywnej i organizacyjnej, przedstawili ich zasługi w dziedzinie malarstwa, muzyki, literatury i nauki.

Materiały zebrane i opracowane przez autorów przybliżają życie i działalność naszych rodaczek w Meksyku i Ameryce Środkowej oraz w Ameryce Północnej XX wieku. Udział Polek w rozwoju oświaty i kultury na Syberii w XIX w., ze szczególnym uwzględnieniem życia muzycznego, przedstawiła prof. Wiktoria Sliwowska. Analizę sytuacji Polek na Grodzieńszczyźnie po II wojnie światowej przeprowadził prof. Adam Dobroński. Omówiony został udział żeńskiej Polonii w życiu kulturalnym i organizacyjnym w Austrii, Niemczech, Szwecji, we Francji i w Afryce.

Tematem opracowań biograficznych były sylwetki wybitnych Polek doby Wielkiej Emigracji: Benigny Małachowskiej, żony generała, współzałożycielki Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich w Paryżu, założycielki Towarzystwa Ziemianek oraz Kamili Bystrzanowskiej – donatorki i opiekunki paryskiego Domu św. Kazimierza, także Ludwiki Śniadeckiej „dyplomaty w spódnicy” i Klementyny z Tańskich Hoffmanowej, z podkreśleniem jej udziału w organizacjach filantropijnych. Historyk belgijski przedstawił losy żon polskich emigrantów polistopadowych osiadłych w Belgii oraz małżeństw mieszanych – Polaków z Belgijkami. Fakt zawierania małżeństw z ubogimi pannami skomentował J. Lelewel:

Losy Polek

IV Sympozjum Biografistyki Polonijnej
Wiedeń 1999

„Tu u nas z małżeństwami dziwne rzeczy się dzieją, pogłupiało wielu, pobrało się z niepocieszonymi sierotami i w biedzie prawdziwej upodobanie i szczęście znaleźli”.

Drogę naukową i działalność polityczną Marii Skłodowskiej-Curie przedstawili pracownicy UMCS-u w referacie zatytułowanym „Biały Orzeł i Tęcza Franków”. Z tekstem tym koresponduje praca poświęcona Józefie Joteyko (1866–1928), pierwszej kobiecie i zarazem pierwszej Polce – profesorowi Collège de France. Wszechstronność zainteresowań lekarki, uczoney prowadziła ją od fizjologii i psychologii w kierunku dyscypliny naukowej zwanej wówczas pedologią.

Wśród Polek osiadłych w Meksyku autor Roman Dąbek wymienia emerytowaną obecnie lekarzkę dermatologa Irenę Mietkiewicz Bock de Varez, praktykującą wśród ubogiej ludności i w razie potrzeby pełniącą funkcje chirurga, pediatry i ginekologa. „Jestem Meksykanką ze świadomego wyboru, w którym główną rolę odegrał mój zawód. Mam dużą satysfakcję, że mogłam przez pół wieku przynosić choć częściowo ulgę w chorobach i nieszczęściach najbiedniejszym ludziom tego kraju, który pokochałam jako drugą moją ojczyznę”. Badania nad tyfusem plamistym europejskim i afrykańskim prowadziła na terenie Meksyku, Gwatemali i Tunisu Helena Sparro-Kügelgen, lekarz bakteriolog, pracownik Instytutu Pasteura.

W San José w Kostaryce najuboższą ludność objęła opieka lekarską Jadwiga Michalska-Picado (1874–1935), o której pierwszą wzmiankę podał już w 1939 roku W. Pobóg-Malinowski. Absolwentka studiów lekarskich w Londynie i Genewie, żona lekarza Kostarykańczyka i matka prezydenta tego kraju (1944–1948) była pierwszą kobietą, która weszła w skład Kolegium Lekarzy i Chirurgów Kostaryki.

Bohaterkami kilku wystąpień były Polki biorące udział w szeroko rozumianym życiu naukowym, m.in. wykładowczynie Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, etnograf i organizatorka polskiego życia naukowego w Wielkiej Brytanii Cezaria Baudouin de Courtenay-Jędrzejewiczowa, Anna T. Tymieniecka – filozof z kontynentu północnoamerykańskiego, a także Janina Zabielska i Maria Danilewicz-Zielińska, których prace bibliograficzne służą za podstawę badań nad polską emigracją.

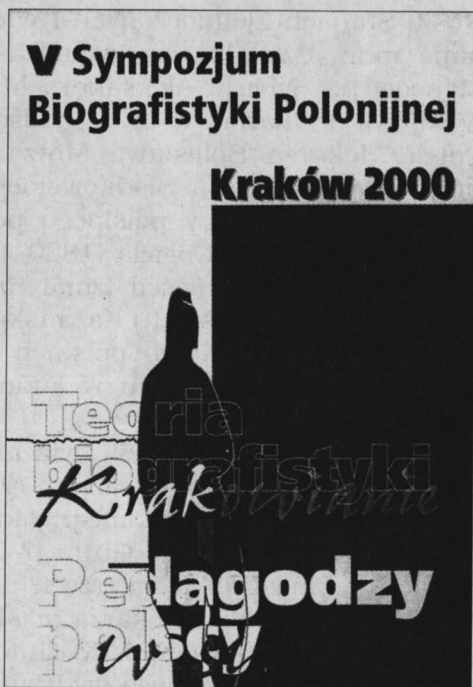
Współczesności dotyczyły referaty omawiające mecenat nad polskimi inicjatywami kulturalnymi, naukowymi i wydawniczymi oraz akcjami charytatywnymi sprawowany przez Karolinę Lancorońską i Barbarę Piasecką-Johnson.

Organizatorzy zadbali o artystyczną oprawę spotkania. W Stacji Naukowej PAN urządzone wystawę prac malarskich Polek zamieszkałych w Austrii, odbyły się promocje książek i koncerty będące zarazem inauguracją Dni Polskich w Wiedniu.

Na Sympozjum, poza publikacją *Losy Polek*, prezentującą nadesłane referaty, przygotowano pierwszy zeszyt wspomnianego już słownika biograficznego *Polacy w Austrii*.

Miejscem V Sympozjum (wrzesień 2000) był Kraków, siedziba Instytutu Polonijnego UJ – organizatora spotkania oprócz Zakładu Biografistyki Polonijnej, krakowskiej Akademii Pedagogicznej i Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach. Współorganizatorami były: Fundacja Rozwoju Biografistyki, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” i Stowarzyszenie Autorów, Dziennikarzy i Tłumaczy w Europie (APAJTE) w Paryżu. Wpłynęły 62 prace, które zostały wygłoszone podczas czterech sesji. Pierwsza – zatytułowana „Biografistyka jako kategoria kulturowa i społeczno-wychowawcza” – obejmowała referaty poświęcone zarówno metodologii badań, jak i analizie elementów składających się na biogram, oceniające biografistykę pod kątem przydatności naukowej i edukacyjnej oraz jej szanse na przekształcenie z nauki pomocniczej historii w naukę samodzielną. Oto tematy kilku z nich: Rola i znaczenie biografistyki w badaniach elit społecznych polskich środowisk emigracyjnych; Biografia jako źródło badań nad dziejami myśli politycznej; Zespoły rodowe ziemian polskich w archiwach lwowskich jako źródło do badań biograficznych; Biografistyka polska w multimedialnych słownikach komputerowych.

„Uczeni oraz pedagodzy polscy i polskiego pochodzenia działający w świecie” to tytuł drugiej sesji prezentującej sylwetki Polaków XIX i XX wieku w Brazylii, Francji, Niemczech, Norwegii,

Rosji, Stanach Zjednoczonych i Włoszech. Omówiona w nich została m.in. działalność oświatowo-naukowa i pedagogiczna zesłańców na Syberii, Aleksandra Mickiewicza na uniwersytetach w Kijowie i Charkowie oraz „nadsekwańska kariera i praca dla Polski” lekarza Bolesława Motza (1865–1935) przedstawiona przez prof. Wiesława Śladkowskiego z lubelskiego UMCS. Biogramy trzech lekarzy polskiego pochodzenia: Emila Adamiuka (1839–1906), Jana Dogiela (1830–1916) i Mikołaja Kowalewskiego (1840–1891) zamieścił Izmai Szarifzanow w pracy „Polacy – wykładowcy Uniwersytetu Kazańskiego oraz innych uczelni w Kazaniu”. Wśród uczonych polskich działających w Szwajcarii na rzecz niepodległości Kraju w latach I wojny światowej autorka Halina Florkowska-Frančic z UJ wymieniła lekarza Zygmunta Laskowskiego (1841–1928) związanego z Uniwersytetem Genewskim (doktorat honoris causa), członka Rady Muzeum Narodowego w Rapperswilu i Komisji Nadzorczej Skarbu Narodowego.

Postaci Jana Kantego Gutta (?–1885) poświęcone było wystąpienie Romana Dąbka na trzeciej sesji „Krakowianie w świecie”. Na ślady działalności lekarza w Meksyku autor natrafił w meksykańskich archiwach. J. K. Gutt, urodzony w podkrakowskiej wsi, absolwent paryskiego wydziału medycznego, zaprzyjaźniony w Meksyku z Sewerynem Gałęzowskim, z biegiem lat z lekarza

123 SŁOWNIK BIOGRAFICZNY POLONII ŚWIATA

A.: Glob ziemski, na nim mapa Polski, prostokątna gładka tabliczka i gałązka laurowa. W otoku napis: ILUSTROWANY SŁOWNIK BIOGRAFICZNY POLONII ŚWIATA - PARYŻ 1996.

R.: W konturach mapy Polski głowa Orła pod koroną oraz głowy kobiety i mężczyzny. U dołu glob ziemski i napis: POLONIA SEMPER FIDELIS.

Sygnowany na A.: W oraz na R.: W SIUDMAK.

Projektował i wykonał: Wojciech Siudmak. Ø 70 mm. Tombak patynowany – 200 szt.

Emitent: Towarzystwo Przyjaciół Słownika Biograficznego Polonii Świata - Les amis du dictionnaire biographique illustre de la Polonia, Maisons - Alfort, Francja.

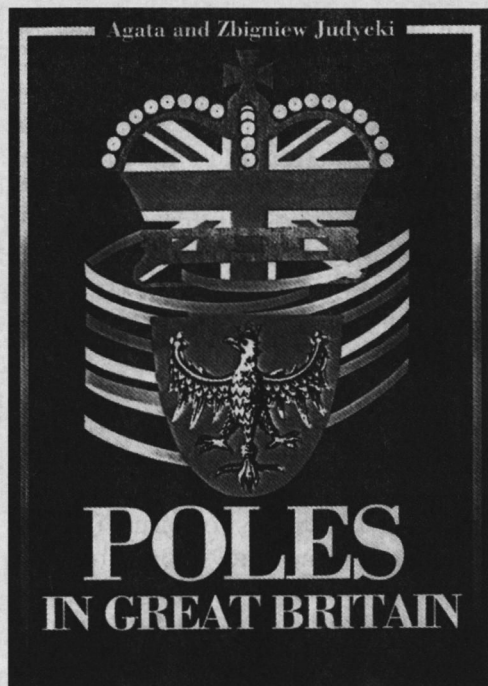
o rozległej praktyce stał się biznesmenem. Autor powołał się na opinie wyrażane przez Władysława Belinę-Świątkowskiego – lekarza z Polonii meksykańskiej współczesnego Guttowi.

Pozostałe opracowania, zaprezentowane podczas tej sesji dotyczyły działalności w miejscu osiedlenia polskich architektów, etnografów, historyków, geologów i artystów wywodzących się z Krakowa i okolic. Portrety indywidualne przeplatały się ze zbiorowymi np. w referatach: „Paryskie losy krakowskich artystów na przełomie XIX i XX w.”, „Emigranci polistopadowi i ich związki z Krakowem”, „Kontakty Krakowa i krakowian z Afryką Płd. do roku 1939”.

Uczestnicy sympozjum mieli do dyspozycji starannie przygotowaną edycję zgłoszonych referatów, co stało się już tradycją od III sympozjum rzymskiego oraz wspomniany już tom *Krakowianie w świecie. Słownik biograficzny*.

W tradycji sympozjów mieszczą się również spotkania uczestników w polskiej ambasadzie. Stałym punktem programu jest odznaczenie osób szczególnie zasłużonych w przygotowywaniu edycji *Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata* medalem honorowym „Polonia Semper Fidelis”. Medal, ustanowiony w 1996 roku, wyemitowany przez Towarzystwo Przyjaciół Słownika Biograficznego Polonii Świata, przyznawany jest przez Kapitułę, na czele której stoi przewodniczący Komitetu Badań Naukowych, a członkami są przedstawiciele Sejmu, ministerstw oraz m.in. rektor Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, redaktorki naczelni Polskiego Słownika Biograficznego i Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata, prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. W Wiedniu podczas IV Sympozjum medal ten otrzymał zasłużony lekarz ze Szwajcarii Jan Pyszko.

Od ukazania się pierwszego numeru kwartalnika biograficznego *Polacy w świecie* autorstwa Zbigniewa Judyckiego (1992) do edycji I tomu *Słownika biograficznego Polonia* minęło osiem lat. W tym czasie redakcja *Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata* razem z Zakładem Biografistyki Polonijnej PUNO wciągnęła do współpracy nad pomnikiem polskiej diaspory środowiska naukowe w kraju i za granicą, polskie przedstawicielstwa zagraniczne, działaczy społecznych, osoby duchowne, dziennikarzy wojskowych i bibliotekarzy. Ich zaangażowanie w tę pracę wynika z głębokiego przeświadczenia, trafnie sformułowanego przez uczestnika sympozjów prof. Wojciecha Podgórskiego: „Gromadzenie świadectw biograficznych emigracji i dokumentowanie osiągnięć przedstawicieli jednego narodu, nie ma w sobie cienia przesady czy megalomanii narodowej. Przeciwnie, jest upomina-

niem się o właściwe proporcje w bilansie cywilizacji europejskiej i światowej. Efekt tych zabiegów będzie dobrze służyć zo-biektywizowaniu wizerunku Polaków w jednoczącej się Europie.

Publikacje Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO

1. Zbigniew Judycki: Polacy w świecie. Kwartalnik Biograficzny Polonii, Paryż – Kielce – Toruń 1992
2. Agata and Zbigniew Judycki: Poles in Great Britain. Biographical Year Book of Poles in Great Britain, London – Paris [T. 1] 1995, [T. 2] 1997
3. Agata i Zbigniew Judyccy: Polacy w Austrii. Słownik biograficzny, z. 1, Lublin 1999
4. Agata et Zbigniew Judycki: Les Polonais en France. Dictionnaire biographique, vol. 1, Paris 1996
5. Agata i Zbigniew Judyccy: Polacy w Belgii i Luksemburgu. Słownik biograficzny, cz. I, Toruń 2000
6. Agata i Zbigniew Judyccy: Polonia. Słownik biograficzny, Warszawa 2000
7. Zbigniew Judycki, Bolesław Klimaszewski: Krakowianie w świecie. Słownik biograficzny. T. 1, Toruń 2000
8. Polacy w cywilizacjach świata. Biografie emigrantów – portret zbiorowy. Materiały II Sympozjum Biografistyki Polonijnej Paryż 26–27 września 1997, red. N. Kasperek, M. Prokop, Olsztyn 1999
9. Losy Polaków żyjących na obczyźnie i ich wkład w rozwój kultury i nauki krajów osiedlenia na przestrzeni wieków. Materiały III Sympozjum Biografistyki Polonijnej Rzym 25–26 września 1998, red. Agata i Zbigniew Judyccy, Lublin 1998
10. Losy Polek żyjących na obczyźnie i ich wkład w kulturę i naukę świata. Historia i współczesność. Materiały IV Sympozjum Biografistyki Polonijnej Wiedeń 1–2 września 1999, red. Agata i Zbigniew Judyccy, Lublin 1999
11. Materiały V Sympozjum Biografistyki Polonijnej Kraków 22–23 września 2000, red. Agata Judycka, Bolesław Klimaszewski, Lublin 2000

Lekarze w słownikach biograficznych
Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO

		r.ur.	Polacy w:					krakowianie	
			świe- cie	Austrii	Belgii, Luk- sem- burgu	Fran- cji	Wlk. Bryt.	w świe- cie	Polo- nia
1	Aleksandrowicz Aleksander	1811						x	
2	Asznowicz Ryszard	1930							x
3	Babiński Józef	1857				x			
4	Bartke Andrzej	1939					x		
5	Bierkowski Włodzimierz	1828					x		
6	Bobak Leopold	1937	x						x
7	Borowiec Jan W.	1953	x						x
8	Braunstein Mirosława	1948							x
9	Brodzka Wanda	1928							x
10	Bugajski Jan N.	1812					x		
11	Burzyński Stanisław	1943	x						x
12	Chmiel Bogusław	1945	x						
13	Chudziński Teofil	1840					x		
14	Chwajol Bogusław	1944	x						x
15	Cywicki Zbigniew	1923	x						
16	Czech-Nowara Ewa	1946			x				
17	Czobot Medard	1928	x						x
18	Czyniewski Józef	1907	x						
19	Danek Jan	1917					x		
20	Darasz Paweł	1811				x			
21	Dębowski Tomasz	1955	x						
22	Diesing Karol	1800					x		
23	Dmochowski Włodzimierz	1810				x			
24	Dobjija-Domaradzka Małgorzata	1922	x				x		
25	Dubiel Helena	1930	x						
26	Dubiel Wiesław	1929	x						x
27	Dubiski Stanisław	1929	x						x
28	Dubla-Kalinowska Jadwiga	1935	x						
29	Dymitrewicz Bolesław	1814					x		
30	Dziamski Ryszard	1947							x
31	Dziewoński Florian	1802				x			
32	Ebers Henryk	1806				x			
33	Ejsmont Kazimierz	1940	x						x
34	Falkowski Wojciech	1930	x						x

		r.ur.	Polacy w:					krakowianie	
			świe- cie	Austrii	Belgii, Luk- sem- burgu	Fran- cji	Wlk. Bryt.	w świe- cie	Polo- nia
35	Feldblum Ignacy	1927						x	
36	Filipowicz-Polańska Katarzyna	1920	x						
37	Fleszar Fryderyk	1916	x						
38	Furmaniak Jadwiga	1951	x						
39	Gałęzowski Ksawery	1832	x			x			
40	Gałęzowski Seweryn	1801	x			x			
41	Gawrysz Marek	1953	x					x	
42	Glück Samuel	1824						x	
43	Gołuchowska Irena	1946		x				x	x
44	Grabski Józef	1931	x						
45	Grandys Marcin	1810						x	
46	Gross Ludwik	1904						x	
47	Grynfeld Kazimierz	1813						x	
48	Grzesiak Tadeusz	1946	x			x			
49	Gutkowski Andrzej	1932	x						
50	Haidasz Stanley	1923	x						
51	Halama Andrzej	1935			x				
52	Hamerski Henryk	1915	x						x
53	Hendel/Hindel Józef	zm.1860						x	
54	Henszel Konstanty	1841				x			
55	Horoszewicz Juliusz	1931	x						x
56	Iwanik Janina	1934							x
57	Jacyk Witold	1936							x
58	Jakubowski Andrzej	1954	x						
59	Jan de Radliczyc	zm.1392				x			
60	Joteyko Józefa	1866	x		x				
61	Józefowicz Ralph	1953							x
62	Juras Jean	1944	x			x			
63	Kalczyński Jerzy	1930						x	x
64	Kalinowski Romuald	1949	x	x					
65	Karliński Justyn	1862						x	
66	Karp Wilhelm	1930	x					x	
67	Kawecki Konstanty	1841				x			
68	Kawecki Witold	1929	x						
69	Keller Tadeusz	1983				x			
70	Kędra Antoni	1952						x	x
71	Klimczak Krzysztof	1951	x						x

		r.ur.	Polacy w:					krakowianie	
			świe- cie	Austrii	Belgii, Luk- sem- burgu	Fran- cji	Wlk. Bryt.	w świe- cie	Polo- nia
72	Kohane Eytan	1920						x	
73	Kojsiewicz Adolf	1809						x	
74	Kolanowski Jarosław	935	x		x				x
75	Konarzewski Antoni	1813						x	
76	Koprowska Irena	1917	x						x
77	Koprowski Hilary	1916							x
78	Kostecki Zbigniew	1941	x						x
79	Kościakiewicz Antoni	1809				x			
80	Kowalewski Konstanty	1913	x						x
81	Kozanecki Stanisław	1917	x		x				x
82	Krotkiewski Marcin	1936	x						x
83	Kubik Christopher	1946	x					x	
84	Kubitzky Ewa	1943		x				x	
85	Kubitzky Bogusław	1944		x				x	
86	Kulczycki Łukasz	1911							x
87	Lampe Jarosław	1958		x					
88	Landowski Edward	1829				x			
89	Laskowski Zygmunt	1841				x			
90	Linkowski Paweł	1948			x				
91	Lipińska Melania	1865				x			
93	Löhner/Loehner Teresa	1935	x	x					
94	Lokietek Jean-Claude	1952			x				
95	Łazowski Eugeniusz	1913	x						x
96	Łokietek Władysław	1941			x				
97	Łomiński Iwo	1905	x				x	x	
98	Łopaczyński Włodzimierz	1918	x						x
99	Łukjanow-Kozłowski Włodzimierz	1918	x						x
100	Malec-Olovsson Elżbieta	1932						x	
101	Markowski Józef	1758						x	
102	Mazur Bolesław	1918	x						
103	Michalek-Moricca Hanna	1933	x						x
104	Michałowska Zofia	1921			x				
105	Milewski Stanisław	1930	x						
106	Milgrom Felix	1919	x						x
107	Mińkowski Eugeniusz	1885	x			x			
108	Moniuszko Clara	1947	x						x
109	Mrozowski Bohdan	1920	x		x				x

		r.ur.	Polacy w:					krakowianie	
			świe- cie	Austrii	Belgii, Luk- sem- burgu	Fran- cji	Wlk. Bryt.	w świe- cie	Polo- nia
110.	Mularski Tadeusz	1921	x						x
111	Naborowski Daniel	1573						x	
112	Niedźwirski Emil	1900	x						
113	Okińczyc Aleksander	1839				x			
114	Okulski Georg	1937	x	x					x
115	Orawiec Bronisław	1947							x
116	Ostrowski Romuald	1881						x	
117	Ostrowski Zygmunt	1932	x			x			
118	Parnas Józef	1909	x						
119	Pawłowski Andrzej	1952		x				x	x
120	Płaszczyński Roman	1931	x						
121	Płońska Halina	1923	x						x
122	Pomian-Pożerski Edward	1875	x			x			
123	Poznański Andrew	1957	x						
124	Pragier Adam	1886					x		
125	Preibisz Jacek	1933	x						
126	Pyrnesius/Pernus Melchior	1526						x	
127	Pyszko Jan	1930	x					x	
128	Raciborski Adam	1809	x			x			
129	Radwańska Ewa	1938							x
130	Ratuld Eugeniusz	1812						x	
131	Rawa Marek	1840	x						
132	Rogalski Tadeusz	1881						x	
133	Rosseleigh Roman	1919	x					x	x
134	Roszel Adam	1922							x
135	Roszkowska Anna	1963	x					x	
136	Roztoczyński Henryk	1945	x						
137	Rymaszewski Olgierd	1914	x						
138	Saski Witold	1909	x						x
139	Siwicka Bronisława	1940	x						x
140	Składkowski-Stawoj Felicjan	1885					x		
141	Smoleński Stanisław	1908	x						
142	Sobociński Jan	1934	x						
143	Sokołowski Mirosław	1923	x						
144	Syczewska Maria	1963	x						
145	Syrzistie Irena	1934		x				x	x
146	Szerlecki Władysław	1810						x	

		r.ur.	Polacy w:					krakowianie	
			świe- cie	Austrii	Belgii, Luk- sem- burgu	Fran- cji	Wlk. Bryt.	w świe- cie	Polo- nia
147	Szpejda Monika	b.d.						x	
148	Szpejda Witold	1954						x	
149	Taper Henryk	1924			x				x
150	Tarnawski Wit	1894					x		
151	Taroni Bernard	1815						x	
152	Toczek Maria	1964							x
153	Toczek Stanisław	1923							x
154	Tomkiewicz Stanisław	1925	x			x			x
155	Topiłko Andrzej	1935	x			x			
156	Twardowski Radomysł	1959						x	
157	Venulet Jan	1921	x						x
158	Vitali Mirosław	1914					x		
159	Vorbrodt Andrzej	1922							x
160	Walkowicz Ernest	1940	x						x
161	Walski Andrzej	1939	x	x					
162	Wilk Wiesław	1929		x					
163	Wilk-Rivard Elżbieta	1943						x	
164	Wiśniewska Elżbieta	1930							x
165	Zakrzewski Kajetan	1949	x					x	
166	Zawadzki Zbigniew	1921	x						
167	Zazgornik Jan	1952	x	x					x
168	Zdzieniecka Małgorzata	1943	x						
169	Zimmermann/Tectander Józef	1507						x	

Physicians in Polish Expatriate Biographic Literature

Summary

The Polish Expatriate Biography Institute was opened at the Polish Expatriate University in France, in 1995. Its merits include publishing a biographical quarterly *Poles in the World*, several biographical dictionaries covering Polish communities in various world countries, and starting an important initiative of publishing the *Illustrated Biographical Dictionary of Poles in the World*, whose first volume is expected to come out at the end of 2001.

The Institute also organises symposia on subjects related to the expatriate Polish biographic writings. Many biographies published so far are those of physicians, and pharmacists. Their list is attached at the end of the paper discussing in full detail the above-mentioned publications and symposia.

Agnieszka Pruszyńska

Ärzte-Porträts in der Auslandspolen-Biographistik

Zusammenfassung

1995 wurde in Frankreich ein Institut für Auslandspolen-Biographistik bei der Polnischen Universität im Exil gegründet. Sein Verdienst ist die Herausgabe der biographischen Vierteljahresschrift „Polacy w Świecie“ und einiger biographischer Lexika der Auslandspolen in den einzelnen Ländern gewidmet, sowie die wertvolle Initiative zur Veröffentlichung des Illustrierten Biographischen Lexikons der Auslandspolen der Welt, dessen erster Band Ende 2001 erscheinen soll.

Das Institut führt auch Symposien zur Biographistik der Auslandspolen durch. Viele der bereits veröffentlichten Biographien betreffen Ärzte und Pharmazeuten. Die Liste wurde dem Beitrag, in dem im einzelnen die vorgenannten Publikationen und Symposien behandelt werden, beigelegt.